KALMAR NYCKEL

OCH

NYA SVERIGE

Bildspel Anders Dernback, text Wikipedia

Kalmar Nyckel eller Calmare Nyckel var ett frakt- och örlogsfartyg som byggdes i Holland runt 1625 och var i svensk ägo från 1628. Kalmar Nyckel och Fågel Grip var de två fartyg som 1638 fraktade huvudparten av de svenska kolonisterna till Nya Sverige. Fartygen tillhörde då Söderkompaniet.
Fartyget var i det närmaste unikt för tiden genom att ha genomfört fyra transatlantiska seglatser. Fartyget ingick då i den svenska flottan, men såldes sedan tillbaka till Holland 1651 och förliste den 12 juli 1652 utanför Skottlands östkust, i ett stort sjöslag mellan England och Holland. (Inte att förväxla med vraket av regalskeppet Nyckeln, som sjönk 1679 och ligger cirka 200 meter norr om Ölandsbrons högbrodel).

KALMAR NYCKEL

Expeditionen till Nya Sverige

KALMAR NYCKEL

Repliken Kalmar Nyckel i Chesapeake Bay, Maryland 2008

NYA SVERIGE 1638 - 1655

Nya Sverige, latin: Nova Svecia, engelska: New Sweden) var en svensk koloni som grundades 1638. Kolonin låg vid Nordamerikas östkust i de nuvarande amerikanska delstaterna Delaware, Pennsylvania, New Jersey och Maryland. Nya Sverige inköptes 1638 av Nya Sverigekompaniet som ett led i den svenska koloniseringen av Amerika och kolonin grundades endast arton år efter det att engelska kolonisatörer utvandrat till Nordamerika med det nederländskbyggda fartyget Mayflower. Området var i svensk ägo under sjutton år mellan 1638 och 1655 och kolonin blev den första fasta europeiska bosättningen i området. Efter att besittningen år 1655 erövrats av Nederländerna valde de flesta svenska och finska kolonisatörerna att stanna kvar i området och trots att kolonin aldrig växte sig särskilt stor lever minnet av den kvar än idag.

NYA SVERIGE GRUNDAS

Den 23 mars 1638 anlände expeditionen till Delawareviken. Man fortsatte uppför Delawarefloden och därefter in på en biflod vid den västra stranden och landsteg på en udde vid sammanflödet av Christinekil (Minquas Kill, dagens Christina River) och Brännvinskilen (Wauwaset Kill, dagens Brandywine Creek), udden namngavs Paradisudden. Området beboddes då av Lenapefolket (eller Lenni Lenape, ett algonkinfolk) och den 29 mars slöt Minuit ett avtal om markköp med fem hövdingar av Lenapefolket. Avtalet omfattade marken på flodens västra strand från Bombay Hook vid Delawareflodens mynning i söder till Schuylkillflodens mynning i norr dock utan någon fastlagd gräns inåt landet. Avtalet skrevs under den 8 april på Kalmar Nyckel, köpeskillingen bestod av handelsvaror.

Ett möte mellan svenskar och lokalbefolkningen.

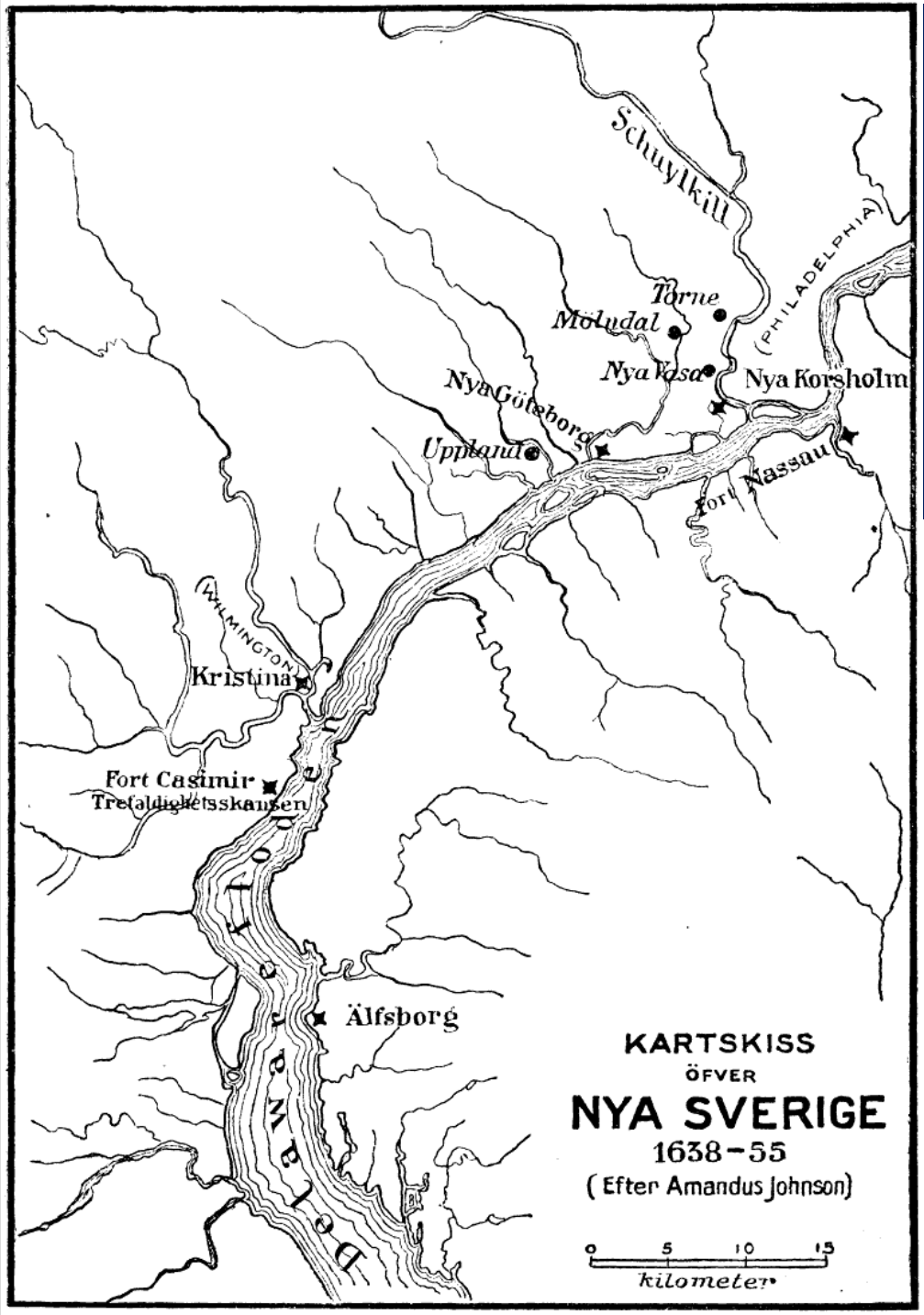

Fågel Grip eller Fogel Grip var ett svenskt segelfartyg som 1638 tillsammans med Kalmar Nyckel transporterade den första gruppen av de svenska kolonisterna till Nya Sverige. Denna expedition blev fartygets enda transatlantiska resa. Kalmar Nyckel följde också med.

I slutet av 1637 lämnar expeditionen med 24 utvandrare (23 militärer och 1 bokhållare) under ledning av holländske Peter Minuit hamnen i Göteborg. Kapten på Fågel Grip var Adrian Jöransen och Jan Hindricksen van der Water var kapten på Kalmar Nyckel, den svenska gruppen leddes av löjtnant Måns Nilsson Kling.

Satellitbild över Chesapeake Bay

KALMAR NYCKEL

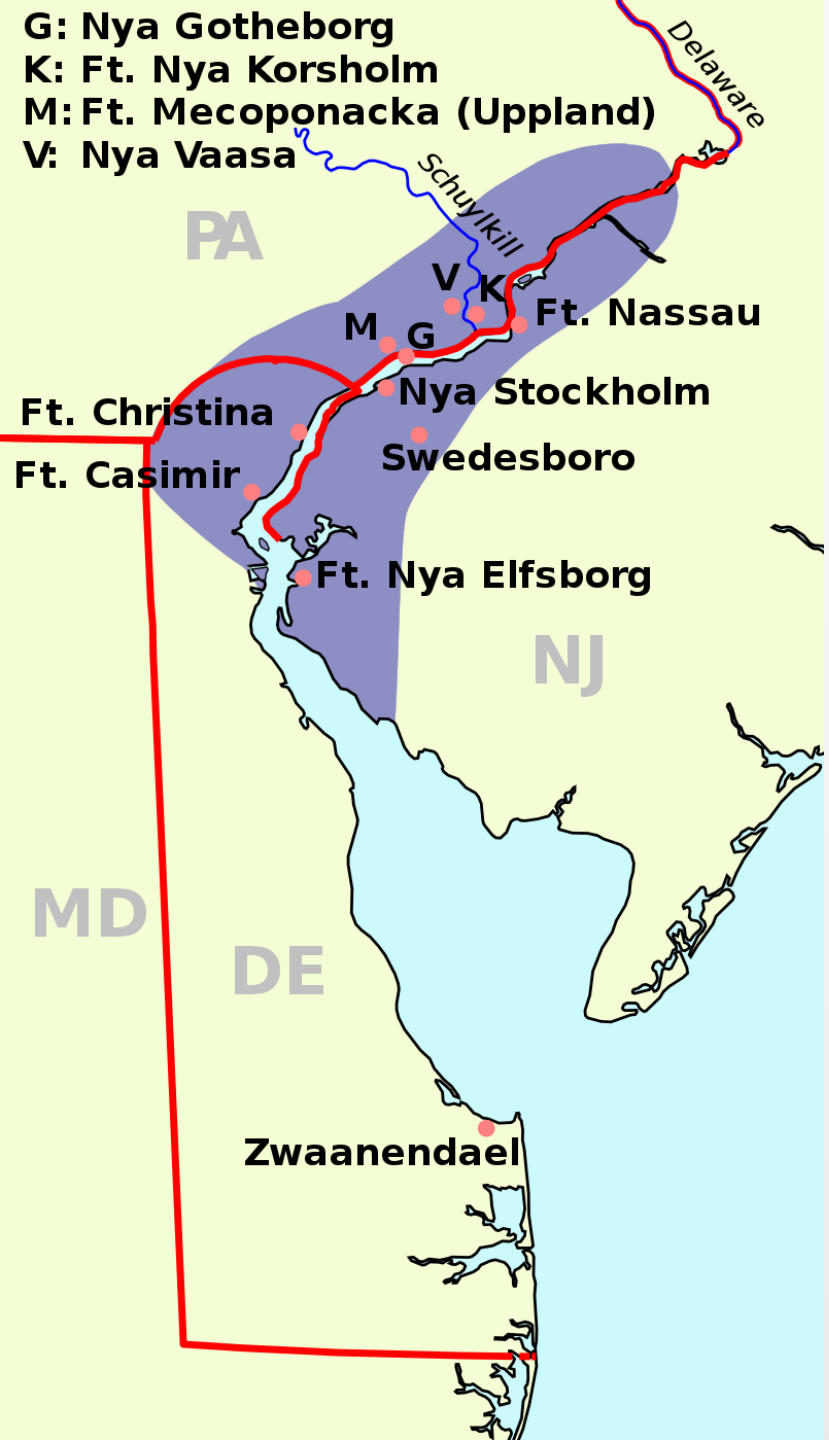

Nya Sverige sträckte sig längs Delawareviken och Delawarefloden från Cape Henlopen ("Inloppsudden") till vattenfallen vid Trenton i nuvarande staten New Jersey, runt trettio svenska mil i nord-sydlig riktning. Västerut sträckte sig området cirka tolv svenska mil och nådde till trakten av floderna Susquehannas och Conewagos sammanflöde, mitt emellan nuvarande Harrisburg och Yorkhaven.

1638 återkom Fågel Grip till Nya Sverige från St Kitts med ytterligare en kolonisatör, den frie angolanske slaven Anthony Swartz. och avgick därefter hem mot Sverige [10] cirka 3 veckor före Kalmar Nyckel som färdas via St Christofferön där Minuit omkommer under en storm. Fågel Grips last bestod av pälsar och tobak, men troligen ägnade fartygets besättning sig även åt **piratverksamhet gentemot spanska fartyg.**

I augusti 1639 gick Fågel Grip sedan under en storm på grund i Göteborgs hamn och lämnades åt sitt öde efter att ballasten och kanonerna bärgats.

Den amerikanska staden Wilmington, Delaware, i det tidigare Nya Sverige är hemmahamn för en modern replik av fartyget som byggdes 1997. Föreningen Kalmar Nyckel äger och förvaltar båten. Där finns även Delawaremonumentet, en skulptur av fartyget gjord av Carl Milles.

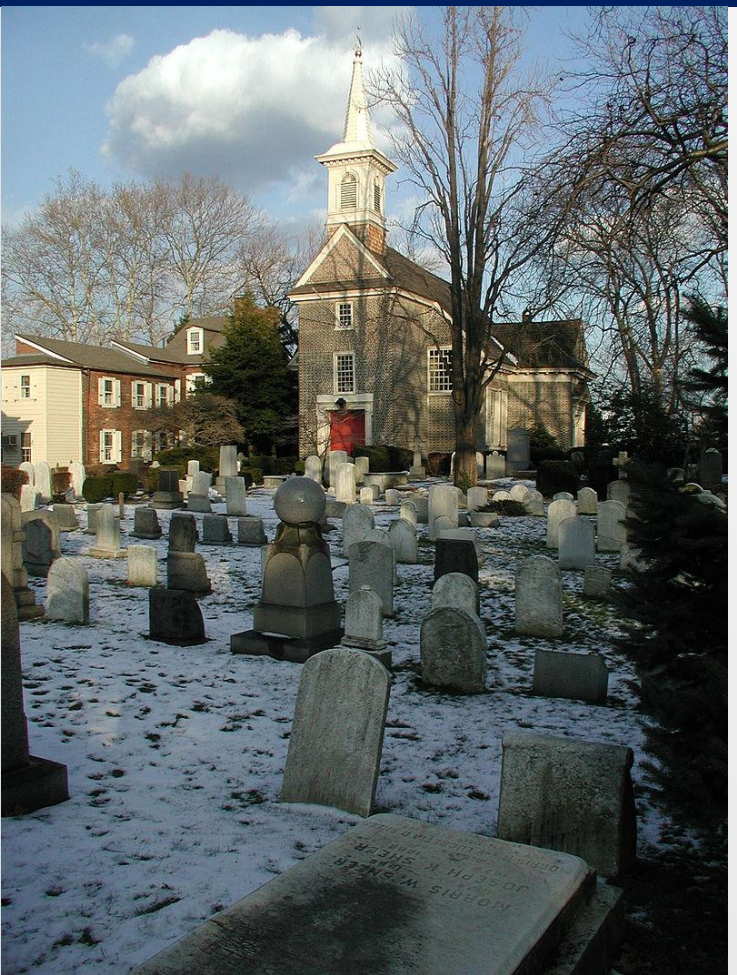

Här finns en modeller av fartygen Kalmar Nyckel och Fågel Grip

Gloria Dei Church (Old Swedes') är en kyrka i Philadelphia i den amerikanska delstaten Pennsylvania. Kyrkan uppfördes av svenskättlingarna från Nya Sverige och stod klar 1700 vilket gör byggnaden till den äldsta kyrkan i Pennsylvania. 1942 blev kyrkan upptagen som ett "National Historic Site" i National Register of Historic Places sex år före Independence Hall.

Den första bosättningen som uppfördes blev Fort Christina i dagens Wilmington. Fortet namngavs efter dåvarande drottning Kristina och stod klar hösten 1638. Timmerhusen uppfördes med svensk knuttimringsteknik, ett för Nordamerika helt nytt byggnadssätt. Förhållandena med lokalbefolkningen var goda från första stund och man bedrev handel med basvaror med Lenapefolket och med pälsvaror med Susquehannockfolket (även Minquas; ett irokesfolk). Svenskarna hade mycket gemensamt med lokalbefolkningen, båda hade vana att umgås med andra folkslag och att leva i skogen.

Timring eller knuttimring är en äldre träbyggnadsteknik som i Norden är känd sedan 800-talet. Den äldsta bevarade timmerbyggnaden i Sverige är Granhults kyrka. Tekniken har fått sitt namn av att man sammanfogar de stockar som bildar väggen i hörnen genom uthuggna hak, knutar.

GUVERNÖR MINUIT

Peter Minuit, född mellan 1580 och 1589 i Wesel i nuvarande Tyskland, död 5 augusti 1638 på Saint Kitts i Västindien, var Nederländska Västindiska Kompaniets tredje guvernör för kolonin Nya Nederländerna i Nordamerika. Han är främst känd för köpet av Manhattan den 24 maj 1626 från den lokala indianstammen, samt för grundandet av den svenska kolonin Nya Sverige 1638.
Första Guvernören i Nya Sverige:
29 mars 1638 – 15 juni 1638

KOLONISATÖRERNA KOM FRÅN HELA LANDET

Kolonisatörerna kom från hela det svenska riket men till en början försökte den svenska regeringen begränsa utvandringen till kolonin. Dåtidens Sverige var folkfattigt och man uppmuntrade invandring före utvandring. De första emigranterna var brottslingar som fått välja mellan ett straff i Sverige eller att bo minst fem år i Amerika. Senare kom även frivilliga emigranter främst från västra Sverige, Dalarna, Jämtland, Värmland och Ångermanland. En stor grupp bland kolonisatörerna var svedjefinnar och finnar som tvingats fly till Värmland undan krig i gränstrakterna mot Ryssland, men även brottslingar och desertörer. Den svenska regeringen ville samtidigt minska den finska andelen av befolkningen och den 8 februari 1641 beordrade regeringen länshövdingarna i Värmland, Närke och Dalarna att gripa hemlösa skogsfinnar och föra dessa till Göteborg inför utresan till Nya Sverige. Denna expedition avgick från hamnen i Göteborg i juli 1641 på fartygen Kalmar Nyckel och Charitas.

Sverige skickade sammanlagd tolv expeditioner till kolonin. De flesta av fartygen tillhörde Nya Sverigekompaniet förutom fartygen Kattan och Örnen vilka tillhörde den svenska flottan. Samtliga fartyg avlöpte från Göteborg varifrån man färdades genom Nordsjön via Engelska kanalen till Kanarieöarna. Därefter korsades Atlanten i sydvästlig riktning till Antigua i Västindien och sedan i nordvästlig riktning mot Delawarekusten. Hemresorna gick vanligen i östlig riktning över Atlanten till Azorerna och vidare till Portugal och därefter norrut genom Engelska kanalen och Nordsjön tillbaka till Göteborg.

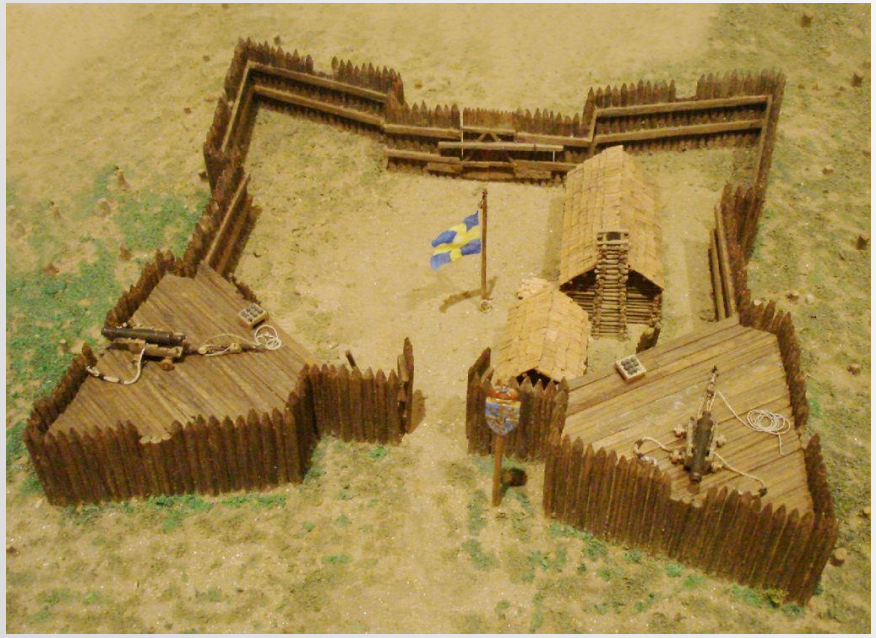

12

Expeditioner

Expeditionerna:

1.a: Kalmar Nyckel, utresa november 1637, ankomst mars 1638, hemresa juli 1638, Fågel Grip, utresa november 1637, ankomst mars 1638, hemresa april 1639
2.a: Kalmar Nyckel, utresa september 1639, ankomst april 1640, hemresa maj 1640
3.e: Freedenburg, utresa augusti 1640, ankomst november 1640, hemresa december 1640
4.e: Kalmar Nyckel och Charitas, utresa juli 1641, ankomst november 1641, hemresa november 1641

5.e: Fama och Svanen, utresa november 1642, ankomst februari 1643, hemresa april 1643
6.e: Fama, utresa december 1643, ankomst mars 1644, hemresa juli 1644
7.e: Gyllene Hajen, utresa maj 1646, ankomst oktober 1646, hemresa mars 1647

8.e: Svanen, utresa september 1647, ankomst januari 1648, hemresa maj 1648
9.e: Kattan, utresa juli 1649, förliste i augusti 1649 vid Puerto Rico i Karibiska havet

10.e: Örnen, utresa februari 1654, ankomst maj 1654, hemresa juli 1654
11.e: Gyllene Hajen, utresa april 1654, kapades i september 1654 på Hudsonfloden
12.e: Mercurius, utresa november 1655, ankomst mars 1656, hemresa mars 1656

Nya Nederländerna i relation till Nya Sverige.

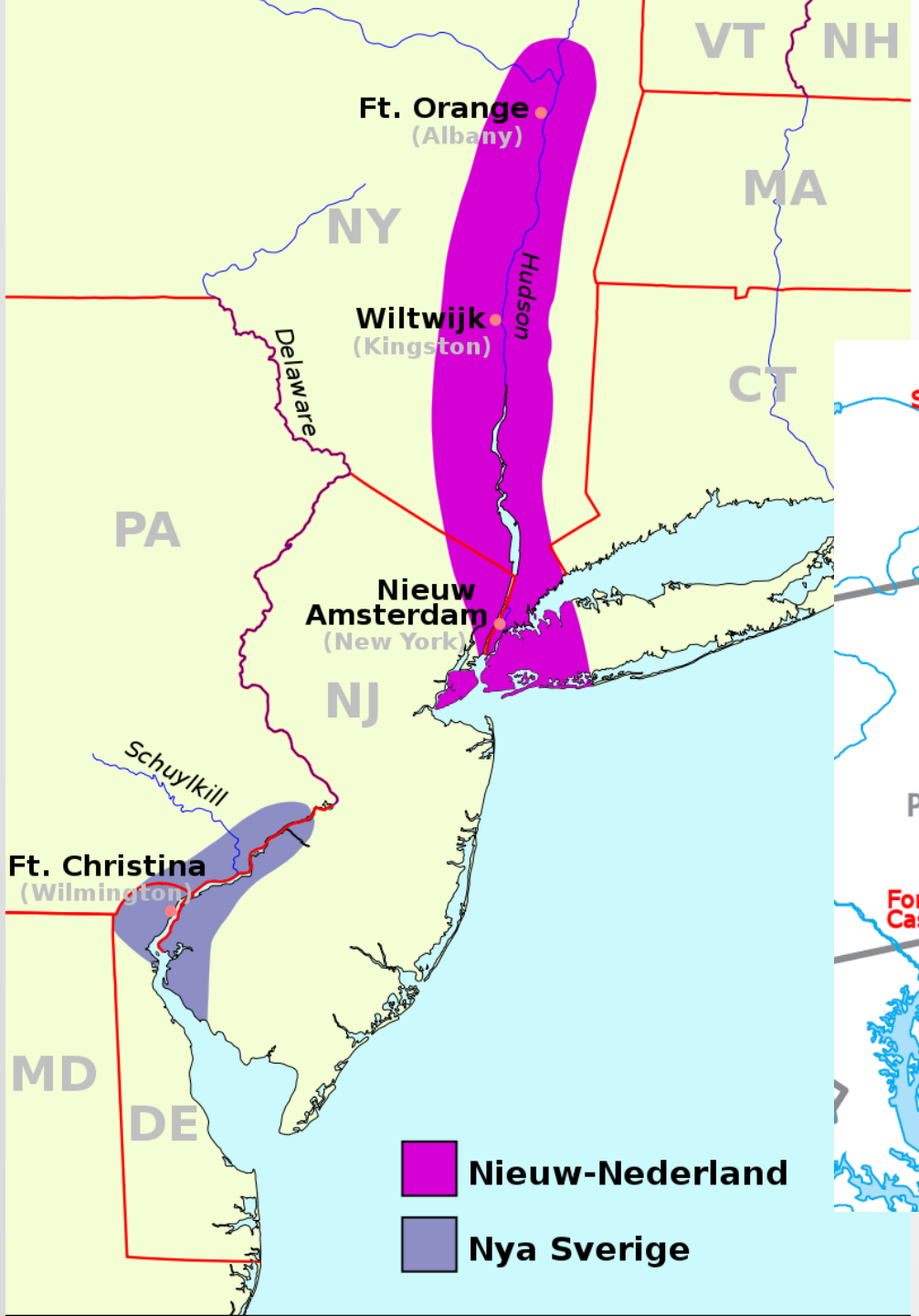

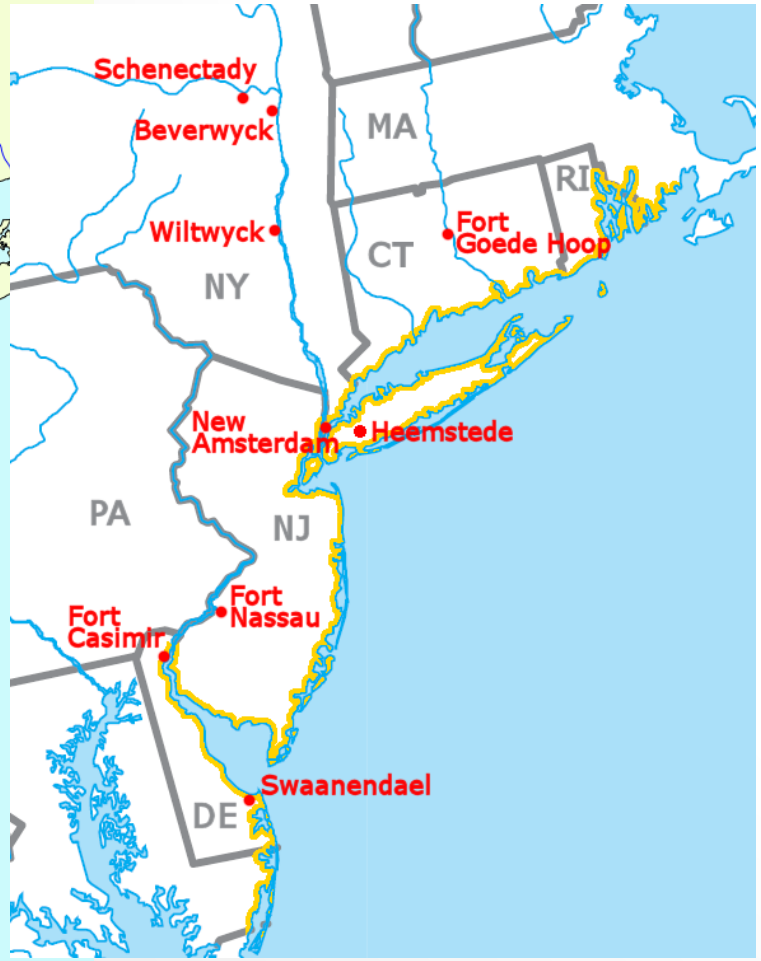

Nya Nederländerna var under 1600-talet en kolonial provins på östkusten i Nordamerika. Den tillhörde Republiken De sju förenade Nederländerna, som gjorde anspråk på territorier från Delmarvahalvön till sydvästra Cape Cod. De bebodda områdena ingår numera i regionen Mid-Atlantic – New York, New Jersey, Delaware och Connecticut, med små utposter i Pennsylvania och Rhode Island. Provinshuvudstaden Nya Amsterdam var belägen vid södra spetsen av ön Manhattan på upper New York Bay.